

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion laadintaohje

Talousarvio ja taloussuunnitelma 2025–2027

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vanda och Kervo välfärdsområde

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Hyvinvointialueiden taloussuunnittelua koskevat säännökset.....	1
2.1	Talouden valmistelua ohjaava keskeinen lainsäädäntö	2
3	Hyvinvointialueen rahoituksen periaatteet	2
3.1	Rahoituksen määräytyminen ja rahoituspohja	2
3.2	Tarveperustainen lisärahoitus	3
4	Talousarvion laadinnan periaatteet hyvinvointialueilla.....	3
4.1	Talousarvion investointisuunnitelma	4
4.2	Lainanottovaltuus.....	7
4.3	Arviointimenettely.....	8
5	Talousarvion raportointi hyvinvointialueilla	9
6	Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion 2025 valmistelu	11
6.1	Hyvinvointialueen rahoitus.....	11
6.2	Valtion ohjaus.....	12
6.3	Talousarvion valmistelu.....	14
7	Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvioesityksen käsittely	14
7.1	Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet.....	15
7.2	Riskien arviointi	16
8	Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa.....	17
8.1	Toimialojen käyttötalous	17
8.2	Talousarvion sitovuus ja muutokset.....	18
8.3	Henkilöstösuunnittelu osana talousarviovalmistelua	18
8.3.1	Henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelman laatiminen	19
8.3.2	Koulutussuunnitelman laatiminen	19
9	Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen investointiosa.....	20
10	Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoitusosa	21
	LIITE 1. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvioprosessin aikataulu vuodelle 2025	22

1 Johdanto

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön 76 §:n mukaisesti aluehallitus hyväksyy hyvinvointialueen talousarvion laadintaohjeet.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle on laadittu talousarvion laadintaohje koskien talousarvio ja-suunnitelmavuosia 2025–2027. Ohjeen tarkoituksena on toimintaa ohjaavien asiakirjojen keskeisten sisältöjen kokoaminen yhteen dokumenttiin erityisesti rahoituksen ja talousarviovalmistelun näkökulmasta.

2 Hyvinvointialueiden taloussuunnittelua koskevat säännökset

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023, jolloin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä vastuu siirtyi hyvinvointialueille. Hyvinvointialue on julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan itsehallinto (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, myöh. hyvinvointialuelaki).

Hyvinvointialueiden toimintaa ohjaavat useat eri lait ja asetukset, joiden valmistelussa itsehallinto on huomioitu. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) määrittelee hyvinvointialueiden vastuun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä, kehittämisestä, ohjauksesta ja valvonnasta, jollei muussa laissa toisin säädetä. Järjestämistä vastuu toteuttaminen edellyttää hyvinvointialueelta mm. riittävää ammattihenkilöstöä, asianmukaisia toimitiloja ja toimintavälineitä, sekä riittävää omaa palvelutuotantoa.

Hyvinvointialueiden talous muodostaa merkittävän osan julkisesta taloudesta. Valtiovarainministeriön ehdotus kehyspäättökseksi julkaistiin 29.2.2024 valmistelutilanteen mukaisena ja se tulee sisältymään julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2025–2028. Julkisen talouden suunnitelmassa asetetaan julkisen talouden monivuotiset tavoitteet mm. julkisen talouden rahoitusasemalle, julkiselle velalle ja julkisille menoille. Neuvotteluja julkisen talouden suunnitelmasta on käyty kehysriihessä 15.–16. huhtikuuta ja lopullinen päätös julkisen talouden suunnitelman hyväksymisestä vuosille 2025–2028 on tehty valtioneuvoston yleisistunnossa 25. huhtikuuta 2024. Hyväksytyyn julkisen talouden suunnitelman pohjalta ryhdytään laatimaan valtion vuoden 2025 budjettia.

Hyvinvointialueiden valtion rahoitus kokonaisuudessaan on 26,5 mrd. euroa vuonna 2025. Hyvinvointialueiden rahoituksen taso nousee edelliseen kehyspäättökseen verrattuna 2,1 mrd. euroa. Muutos aiheutuu erityisesti hyvinvointialueille kohdennettavasta rahoituksen jälkikäiteistarkistuksesta ja vuoden 2025 indeksikorotuksesta. Lisäksi hyvinvointialueiden rahoituksessa on huomioitu syksyllä 2023 siirtolaskelmaan tehdyistä kustannustietojen päivityksistä aiheutuneet muutokset ja hallitusohjelmaan sisältyviä toimia, kuten lakimuutosten vaikutukset rahoitukseen.

2.1 Talouden valmistelua ohjaava keskeinen lainsäädäntö

Hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta ohjaavat useat eri lait ja niitä täydentävät asetukset, joista keskeisiä ovat:

- Laki hyvinvointialueesta (611/2021)
- Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (729/2021)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)
- Lakipelastustoimen järjestämisestä (613/2021)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta (616/2021)
- Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992)
- Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta 462/2022

Lisäksi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella noudatetaan hyvinvointialueen hallintosääntöä.

3 Hyvinvointialueen rahoituksen periaatteet

Hyvinvointialueiden rahoitusmalli perustuu pääsääntöisesti valtion rahoitukseen. Hyvinvointialueet saavat yleiskatteisen valtionrahoituksen lisäksi valtionavustuksia, asiakasmaksuja ja muita toimintatuloja sekä rahoitustuottoja. Hyvinvointialueilla ei ole verotusoikeutta. Valtion rahoitus hyvinvointialueille ei sisällä erillistä investointirahoitusta.

Hyvinvointialueilla on oikeus päättää itsenäisesti yleiskatteellisen rahoituksen kohdentamisesta tehtäviensä hoitamiseen. Rahoitusmalli sisältää valtion ja hyvinvointialueen välisen vuosittaisen ohjaus- ja arviointiprosessin, jonka avulla arvioidaan hyvinvointialueiden toimintaa ja rahoituksen riittävyyttä sekä rahoituslain kriteerien toimivuutta. Ohjaus- ja arviointiprosessin avulla pyritään tunnistamaan ennakoivasti sekä paikallisia että valtakunnallisia muutoksia toimintaympäristössä. Hyvän ennakkoinnin avulla palveluiden ja toimintatapojen kehittäminen mahdollistaa myös taloudellisen tasapainon säilyttämisen.

3.1 Rahoituksen määräytyminen ja rahoituspohja

Hyvinvointialueiden rahoitus määräytyy asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, asukastiheyden, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristoisuuden, saamenkielisyyden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien ja pelastustoimen riskitekijöiden perusteella (laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021). Määräytymistekijöiden osuudet muuttuvat vuosittain määräytymistekijöiden ja hyvinvointialueiden tehtävämuutosten perusteella kohdistuvan rahoituksen muutosten mukaisesti. Lisäksi valtion rahoituksen tason määrittelyssä otetaan huomioon jälkikäteen hyvinvointialueiden

valtiokonttorille toimittamien tilinpäätöstietojen toteutuneet nettokustannukset varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneeltä vuodelta. Rahoitustason tarkistukset tehdään vuosittain.

Rahoituslain (617/2021) mukaan valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä otetaan täysimääräisesti huomioon hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos, jos se aiheutuu asianomaista tehtävää koskevasta laista tai asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai valtion talousarviosta. Valtion rahoitusta voidaan korottaa tai alentaa tehtävien laajuuden tai laadun muutoksen perusteella.

Valtiovarainministeriö myöntää valtion rahoituksen hyvinvointialueelle ilman erillistä hakemusta varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Hyvinvointialueelle kohdennettavat määrärahat maksetaan rahoituslain (617/2021) mukaisesti kuukausittain, viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä.

3.2 Tarveperustainen lisärahoitus

Mikäli hyvinvointialueen rahoituksen taso vaarantaisi perustuslaissa tarkoitettujen riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen tai perusoikeuksiin liittyvien pelastustoimen palvelujen järjestämisen, on hyvinvointialueella oikeus saada rahoituslain (617/2021) mukaisesti tarveperusteista lisärahoitusta edellä mainittujen palvelujen turvaamiseksi.

Lisärahoitus myönnetään valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta ja sille voidaan asettaa palvelujen vaikuttavuutta, laatua, määrää tai järjestämisen tehokkuutta koskevia ehtoja. Lisärahoitusta voidaan myöntää hyvinvointialueen hakemukseen perustuen tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta. Erikseen nimetty valmisteluryhmä arvioi lisärahoituksen edellytyksiä, tarvittavan lisärahoituksen määrää ja hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Myönnettävästä lisärahoituksesta päättää valtioneuvosto. Lisärahoitus maksetaan hyvinvointialueelle viipymättä päätöksenteon jälkeen, seuraavan kuukausittaisen maksuerän yhteydessä.

4 Talousarvion laadinnan periaatteet hyvinvointialueilla

Hyvinvointialuelain (611/2021) 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, sekä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen hyvinvointialuestrategiaa toteuttavat toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio valmistellaan siten, että se sisältää tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät menomäärärahat ja tuloarviot sekä investointilaskelman. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitus-tarve katetaan. Käyttötalouden rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla.

Hyvinvointialuelain (611/2021) mukaan talousarvion ja taloussuunnitelman tulee sisältää käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Käyttötalousosa (palvelutavoitteet ja järjestämisen tulot ja menot)

- Toimialuekohtaiset toimintasuunnitelmat ja tuloslaskelmat

Tuloslaskelmaosa (tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin)

- Hyvinvointialueen tuloslaskelma(t)

Investointiosa

- Investointilaskelma (sis. investointitulot ja –menot, poistot ja lainoitus)
- Investointimäärärahojen tarkemmat käyttökohteet talousarviovuonna

Rahoitusosa (yhteenveto rahan lähteistä ja käytöstä)

- Valtion palvelutarvepohjainen tulolaskelma
- Rahoituslaskelma

Hyvinvointialuelain (611/2021) 115 §:n mukaan taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Talousarvio ja –suunnitelma 2025 – 2027 tulee laatia siten, että talousarvio- ja suunnitelmankaudella mahdollisesti syntyvä alijäämä on katettu vuoden 2027 talousarviossa.

Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Vuoden 2024 tilinpäätös vahvistetaan vuonna 2025. Tilinpäätöksen 2024 mahdollinen alijäämä tulee olla katettuna vuoden 2027 tilinpäätöksessä, jotta hyvinvointialue välttää arviomenettelyyn joutumisen.

4.1 Talousarvion investointisuunnitelma

Investoinnit ovat osa hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden kokonaisuutta, jota valtio ohjaa. Ohjauksen tavoitteena on varmistaa hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyys. Valtion rahoitus hyvinvointialueelle ei sisällä erillistä investointirahaa.

Talousarvion investointiosa perustuu investointisuunnitelmaan. Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelma käsitellään yhtenä kokonaisuutena, eli toimivaltaiset ministeriöt eivät käsittele, hyväksy tai hylkää yksittäisiä hankkeita.

Investointisuunnitelman laatimisessa noudatetaan valtioneuvoston 14.6.2023 julkaisemaa opasta hyvinvointialueiden investointisuunnitelman laadintaan. Oppaan mukaan investointisuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot:

Pysyvät vastaavat

Rakennukset
Laitte- ja kalustohankinnat
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet
Muut investoinnit

Investointeja vastaavat sopimukset

Rakennukset
Laitte- ja kalustohankinnat
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet
Muut investoinnit

Omaisuuksien luovutukset

Rakennukset
Laitte- ja kalustohankinnat
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet
Muut investoinnit

Investointituet

Investointien rahoitus

Toiminnan rahavirta
Investointien rahavirta
Investointimenot
Rahoitusosuudet investointimenoihin
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot
Lainakannan muutos
Rahavarojen muutos

Konsernin (=tytäryhteisöt) investoinnit

Yhteistyösopimukseen sisältyvät investoinnit (erittely)

Sekä sosiaali- ja terveystoimi että pelastustoimi laativat omat investointien osasuunnitelmat noudattaen valtion ohjeistusta.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi jättää sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman hyväksymättä, jos

1. siinä ei ole osoitettu rahoitusta kaikille siihen sisältyville investoinneille ja investointia vastaaville sopimuksille;
2. se on ristiriidassa 36 §:ssä tarkoitetun hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen kanssa;
3. on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus voitaisiin toteuttaa kustannustehokkaammin hyvinvointialueiden välisenä yhteistyönä tai
4. on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus taikka tällainen luovutus ei edistäisi sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavaa järjestämistä.

Sisäministeriö voi jättää pelastustoimen osasuunnitelman hyväksymättä, jos

1. siinä ei ole osoitettu rahoitusta kaikille siihen sisältyville investoinneille ja investointia vastaaville sopimuksille
2. on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus voitaisiin toteuttaa kustannustehokkaammin hyvinvointialueiden välisenä yhteistyönä tai
3. on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus taikka luovutus ei edistäisi pelastustoimen kustannusvaikuttavaa järjestämistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö kumpikin arvioivat osasuunnitelman hyväksymisestä päättäessään edellä mainittujen kriteerien täyttymistä vain osasuunnitelman ensimmäisen tilikauden osalta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen osasuunnitelma voidaan jättää hyväksymättä, mikäli on ilmeistä, että siihen sisältyvä vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus voitaisiin toteuttaa kustannustehokkaammin hyvinvointialueiden välisenä yhteistyönä. Kohdan tarkoituksena on varmistaa, etteivät hyvinvointialueet toteuttaisi tarpeettomasti päällekkäisiä ja toistensa kanssa perusteettomasti kilpailevia hankkeita, jotka synnyttäisivät merkittäviä lisäkustannuksia ilman että niillä saavutettaisiin vastaavia hyötyjä. Esimerkiksi kallista öljyntorjuntakalustoa tai muuta erityiskalustoa ei olisi tarkoituksenmukaista hankkia paikkoihin, joissa sen kapasiteetti ei olisi täydessä käytössä, jos hyvinvointialueiden työnjakoa kehittämällä selvittäisiin selvästi laajempaa aluetta palvelevalla kalustolla ilman, että tämä johtaisi riittävien ja yhdenvertaisten palveluiden vaarantumiseen.

Valtion ohjeen mukaisesti hyvinvointialueen investointisuunnitelman 2026–2029 osalta noudatetaan alla esitettyä yleistä vuosiakataulua:

- **Kesä 2024:** Hyvinvointialueen alustavan investointisuunnitelman julkaiseminen osana hyvinvointialueen vuosittaista selvitystä.
- **Marraskuu 2024:** Alustavan investointisuunnitelman tarkastelu hyvinvointialueen ja ohjaavien ministeriöiden välisissä ohjausneuvotteluissa.
- **Joulukuu 2024** (v. 2024 loppuun mennessä): Aluevaltuuston hyväksymän investointisuunnitelmaa koskevan esityksen toimittaminen ministeriöille (valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö).
- **Kevät 2025:** Valtioneuvoston päätös lainanottovaltuudesta julkisen talouden suunnitelman yhteydessä.
- Hyvinvointialueella on mahdollisuus täydentää toimittamaansa investointisuunnitelmaa tässä vaiheessa, koska lainanottovaltuuden tarkka määrä ei ole tiedossa 2024 lopussa (2024 tilinpäätöstiedot valmistuvat vasta keväällä 2025. Lisäksi lain mukaisissa poikkeustilanteissa lainanottovaltuus voisi poiketa normaalista laskennallisesta).
- **Toukokuu 2025:** Investointisuunnitelman hyväksyminen/hylkääminen (sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö).
- Jos hylättäisiin, uusi esitys on toimitettava viivästyksettä; hyväksytyä investointisuunnitelmaa tarvitaan vuoden 2026 talousarvioin laatimiseksi syksyllä 2025.

Tarkoituksena on, että investointisuunnitelmat hyväksytään pääsääntöisesti vain kerran vuodessa ja mikäli muutoksia niihin ilmenee, niin ne huomioidaan seuraavan vuoden investointisuunnitelmissa aikaisempien investointisuunnitelmien muutoksena. Mikäli kuitenkin muutokset ovat aivan välttämättömiä toteuttaa jo kuluvan vuoden aikana, muutokset tulee toimittaa hyväksyttäväksi asianomaiseen ministeriöön viipymättä.

Muutoksia ei voida hyväksyä sellaisenaan, mikäli muutokset johtaisivat lainanottovaltuuden ylitykseen. Tällöin alueen tulee hakea valtiovarainministeriöltä lainanottovaltuuden muuttamista. Lainanottovaltuuden muutokset tehdään myös periaatteessa vain kerran vuodessa eli esim. kustannusarvioiden ylitysten johdosta lainanottovaltuuden näköpiirissä oleva ylittyminen huomioidaan seuraavan vuoden investointisuunnitelmassa ja mikäli em. muutokset eivät mahdu seuraavan vuoden lainanottovaltuuteen (laskennallinen), alueen tulee hakea lainanottovaltuuden muutosta.

4.2 Lainanottovaltuus

Hyvinvointialuelain (611/2021) 15 §:n mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi (ns. lainanottovaltuus). Valtioneuvoston päätös lainanottovaltuudesta perustuu julkisen talouden suunnitelmaan sekä hyvinvointialueen laskennalliseen lainanottovaltuuteen. Hyvinvointialue saa käyttää pitkäaikaista lainaa ainoastaan investointisuunnitelman mukaisen investointien rahoittamiseen.

Lainanottovaltuutta koskeva päätös tehdään joka vuosi. Hyvinvointialue voi kuitenkin käyttää päätettyä lainanottovaltuutta useana tilikautena, jos se toteuttaa investointia usean vuoden aikana hyväksytyyn investointisuunnitelmansa mukaisesti. Investoinnin rahoittamiseksi otettavaa lainaa voi siten nostaa useana vuonna.

Valtioneuvoston aiemmat päätökset valtuuden määrästä otetaan huomioon seuraavan vuoden lainanottovaltuuden määrässä. Siten seuraavan tilikauden laskelmassa otetaan huomioon

myönnettyt lainanottovaltuudet ja niiden mukaisesti nostetut lainat kokonaisuudessaan. Tämä tarkoittaa sitä, että lainanottovaltuutta koskevassa valtioneuvoston päätöksessä huomioidaan päätösvuodelle edellisenä vuonna päätetty valtuus. Esimerkiksi vuodelle 2024 päätetty lainanottovaltuus otetaan huomioon, kun valtioneuvosto tekee vuonna 2024 päätöksen vuoden 2025 lainanottovaltuudesta. Vuodelle 2025 laskettavasta lainanottovaltuuden enimmäismäärästä vähennetään vuodelle 2024 päätetty lainanottovaltuus. Aiempien vuosien ns. sidottu lainanottovaltuus vapautuu sitä mukaan, kun pitkäaikaista lainaa nostetaan ja investointia koskevat poisotot alkavat vaikuttaa tilikauden tulokseen sekä investointeja vastaavien sopimusten osalta sopimusten menot alkavat toteutua käyttötaloudessa vaikuttaen toimintakatteeseen.

Lainanottovaltuuden euromäärä on riippuvainen kunkin hyvinvointialueen taloudellisesta tilanteesta, ja lainakanta sekä jo päätettyjen investointien määrä vaikuttavat lainanottovaltuuden suuruuteen. Käytännössä maksimilainamäärä saadaan kertomalla hyvinvointialueen vuosikate 10:llä. Maksimilainamäärästä vähennetään tilikauden alun ennakoitu lainamäärä, jolloin erotus on lainanottovaltuus. Lainamäärää laskettaessa myös lyhytaikaiset lainat otetaan mukaan lainamäärään (sekä alun perin alle vuoden takaisinmaksuajalla nostetut, että pitkäaikaisten lainojen seuraavan vuoden lyhennykset).

Pitkäaikaisten lainojen lisäksi investointeja voidaan rahoittaa tulorahoituksella, kertyneillä rahavaroilla sekä pysyvien vastaavien luovutustuloilla. Mikäli investointitukea on saatavilla, tulisi sen hakemisen olla ensisijaista. Investointeihin saatavat tuet (mukaan lukien EU-tuet) huomioidaan investointimenoja vähentävänä tekijänä.

Valtioneuvosto voi muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta poikkeustilanteessa, jossa investointitarve on välttämätön laissa säädettyjen palvelujen turvaamiseksi. Tällainen poikkeus voi olla esimerkiksi palvelutarpeen äkillinen muutos tai kiinteistön odottamaton vahingoittuminen. Kyseessä on tilanne, johon hyvinvointialueella ei ole osattu varautua investointisuunnitelmissa ja kuluja ei voida kattaa olemassa olevalla lainanottovaltuudella.

Koska lisälainanottovaltuus kasvattaa valtion rahoituksen määrää ja johtaa hyvinvointialueen lainanhoitokykyä suurempaan lainamäärään, se on yksi hyvinvointialueen arviointimenettelyn käynnistämisen kriteereistä.

4.3 Arviointimenettely

Arviointimenettelystä on säädetty hyvinvointialuelain (611/2021) 122 §:ssä ja 123 §:ssä. Arviointimenettelyllä seurataan hyvinvointialueiden talouteen ja palveluiden järjestämiseen liittyviä edellytyksiä selvitä tehtävistään.

Valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos:

- 1) hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää määräajassa, kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien;
- 2) hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin;

- 3) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin; tai
- 4) hyvinvointialueelle on myönnetty lainanottovaltuus, tai kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta.

Arviointimenettelyä varten asetetaan arviointiryhmä, johon nimetään jäsenet valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön, sisäministeriön ja hyvinvointialueen toimesta. Arviointiryhmä tekee ehdotuksen hyvinvointialueen talouden tervehdyttämiseksi ja palvelujen järjestämisen edellytysten turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Aluevaltuuston on käsiteltävä arviointiryhmän toimenpide-ehdotukset ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriön tietoon mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat aluevaltuuston päätöksiä toimenpiteistä. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys toimenpiteiden toteutumisesta ja riittävydestä tilikaudella. Hyvinvointialueen on saatettava selvitys valtiovarainministeriön tietoon tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

5 Talousarvion raportointi hyvinvointialueilla

Hyvinvointialueet raportointi perustuu valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (729/2021). Asetus sisältää kuvauksen niistä sisällöistä, jotka on oltava neljännesvuosikatsauksissa ja puolivuosisikatsauksessa. Molempien laadinnassa on lisäksi noudatettava kirjanpitolaisissa (1336/1997) säädettyjä yleisiä tilinpäätösperiaatteita.

Valtioneuvoston asetuksen (729/2021) 13 §:n mukaisesti neljännesvuosikatsauksen on sisällettävä hyvinvointialueen ja liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet. Lisäksi neljännesvuosikatsauksessa on esitettävä toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat, talousarvion toteutuminen sekä keskeiset tekijät, joiden ennakkoidaan vaikuttavan tilikauden tuottojen ja kulujen määrään.

Valtioneuvoston asetuksen (729/2021) 12 §:n mukaisesti puolivuosisikatsauksen on sisällettävä hyvinvointialueen ja liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet. Lisäksi puolivuosisikatsauksessa on esitettävä toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat, talousarvion toteutuminen sekä enuste koko vuoden tuotoista ja kuluista.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön 77 §:n mukaisesti aluehallitus seuraa talousarvion toteutumista talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetyllä tavalla. Aluehallitukselle ja -valtuustolle raportoidaan toiminnan ja talouden tilanne osavuosisikatsauksissa sekä talousarviovuoden tilanne tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Lisäksi hyvinvointialueen talouden toteuma raportoidaan aluehallituksen ja -valtuuston selostustilaisuuksissa.

Edellä mainitun lain mukaisen raportoinnin lisäksi hyvinvointialueilla on lakisääteinen velvollisuus raportoida taloustietonsa valtiokonttorin kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietopalveluun. Valtiovarainministeriö vastaa kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietojen tietosisältöjen ja teknisten kuvausten määrittämisen edellyttämän yhteistyön organisoimisesta. Tietosisällöistä ja teknisten kuvausten määrittämisestä vastaa kuntien ja hyvinvointialueiden raportointien tietojen tietomääritysten ylläpidon yhteistyöryhmä. Ministeriöt käyttävät kuntien ja

hyvinvointialueiden raportoimia taloustietoja kuntien ja hyvinvointialueiden lakisääteiseen ohjaukseen ja valvontaan.

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta (462/2022) 2 § ja 3 § määrittelee, että hyvinvointialueen on toimitettava 1.1.2023 alkaen tiedot sellaisessa muodossa, että ne voidaan tallentaa Valtiokonttorin ylläpitämään taloustietovarantoon. Raportoidut tiedot ovat luonteeltaan julkisen hallinnon avointa dataa.

Valtioneuvoston asetuksessa 462/2022 on luetteloitu toimitettavien tietojen aikataulu:

1. kalenterivuoden talousarviota koskevat tiedot viimeistään kyseisen kalenterivuoden tammikuun 15 päivänä;
2. neljännesvuositiedot ajalta tammikuun alusta maaliskuun loppuun viimeistään saman vuoden huhtikuun 30 päivänä ja ajalta tammikuun alusta syyskuun loppuun viimeistään saman vuoden lokakuun 31 päivänä;
3. kuukausitiedot ajalta tammikuun alusta huhtikuun loppuun, toukokuun loppuun, heinäkuun loppuun, elokuun loppuun, lokakuun loppuun ja marraskuun loppuun viimeistään seuraavan kuukauden viimeisenä päivänä;
4. puolivuositiedot ajalta tammikuun alusta kesäkuun loppuun viimeistään saman vuoden elokuun 15 päivänä ja ajalta tammikuun alusta joulukuun loppuun viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun 15 päivänä;
5. kalenterivuotta koskeva tilinpäätösarvio viimeistään seuraavan vuoden tammikuun 25 päivänä;
6. kalenterivuotta koskevat tilinpäätöstiedot viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun 15 päivänä;
7. kalenterivuotta koskevat tilinpäätöstietoja täydentävät tiedot, tiedot tuloista ja menoista palvelukohtaisesti sekä muut taloustiedot viimeistään seuraavan vuoden toukokuun 31 päivänä.

Hyvinvointialuelain (611/2021) mukaan hyvinvointialue on kirjanpitovelvollinen. Lakia täydentää valtioneuvoston asetus 729/2021, jossa annetaan tarkempia säännöksiä hyvinvointialueen tilinpäätökseen kuuluvasta taseesta, tuloslaskelmasta, rahoituslaskelmasta ja niiden liitteenä olevista tiedoista, sekä talousarvion toteutumisvertailusta ja toimintakertomuksesta, konsernitilinpäätöksestä ja sen liitetiedoista sekä osavuosikatsauksista. Valtioneuvoston asetuksessa määritellään myös taseyksiköiden ja taloudellisen toiminnan laskelmissa käytettävät kaavat. Hyvinvointialueen kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (1336/1997).

Hyvinvointialueen tilikausi on kalenterivuosi (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 117 §). Lain mukaan aluehallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Aluehallituksen on saatettava

tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen aluevaltuuston käsiteltäväksi. Aluevaltuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätöksen toimintakertomuksessa on lain 611/2021 mukaan esitettävä selvitys aluevaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa. Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva hyvinvointialueen tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Tilinpäätöksen allekirjoittavat aluehallituksen jäsenet sekä hyvinvointialuejohtaja.

6 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion 2025 valmistelu

Vantaan ja Keravan hyvinvointialuetta johtaa aluevaaleissa 23.1.2022 demokraattisesti valittu 69 jäseninen aluevaltuusto, jonka toimikausi alkoi 1. maaliskuuta 2022. Hyvinvointialuelain (611/2021) 22 §:n mukaisesti aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat hyvinvointialuestrategiaa ja edellytykset lakisääteisten tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon talouden vastuut ja velvoitteet. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyy talousarviossaan sitovat toiminnan tavoitteet (hallintosääntö 76 §).

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen organisaatorakenne perustuu hallintosäännön 31 §, jonka mukaan henkilöstöorganisaatio jakautuu toimialoihin, palvelualueisiin, tehtäväalueisiin ja toimintayksiköihin. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue organisoituu toimialoihin seuraavasti:

- Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimiala,
- Aikuissosiaalityön ja vammaisten palvelujen toimiala,
- Vanhusten palvelujen toimiala,
- Terveystieteiden palvelujen toimiala,
- Keski-Uudenmaan pelastuslaitos ja
- Konsernipalvelujen toimiala.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2025–2027 laadinta on aloitettu keväällä 2024 ja se laaditaan toimialatasoisena bruttoperiaatteen mukaisesti. Bruttoperiaatteella tarkoitetaan sitä, että tulot ja menot budjetoidaan erikseen määrärahoina ja tuloarvioina. Bruttobudjetoidut tehtävät rahoitetaan pääsääntöisesti valtion rahoituksella.

6.1 Hyvinvointialueen rahoitus

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoitus perustuu rahoituslain (617/2021, 5 §) määrittämään laskentamalliin, jonka pohjana on kunnilta siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon

tehtävien ja pelastustoimen nettokustannukset. Näiden tietojen pohjalta on muodostunut laskennallinen rahoituspohja tuleville vuosille. Laskennallisen rahoituksen lisäksi kehyslaskelmassa huomioidaan viimeisimmän arvion mukainen siirtymätasaus, SOME-mallin mukainen kustannusvaikutus (= ikäryhmittäinen väestönkasvu ja ikäryhmien palveluiden kustannukset) ja hyvinvointialueen hintaindeksi.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoitus muodostuu pääsääntöisesti valtion kehysrahoituksesta. Tämän lisäksi toimintamenojen kattamiseen käytetään hyvinvointialueen perimiä asiakas- ja käyttömaksuja. Näistä merkittävin erä on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävät asiakasmaksut. Asiakasmaksutuotoilla katetaan tällä hetkellä noin 5 % hyvinvointialueen palvelutuotannon menoista.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön 83 §:n perustuen aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä hyvinvointialueen järjestämivastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista. Aluehallitus päättää tarkemmin muiden maksujen (pl. asiakasmaksujen) perusteista ja euro-määristä. Aluehallitus voi siirtää maksuista päättämiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle. Pelastuslautakunta päättää pelastuslaitosta koskevat asiat 25 §:n mukaisesti.

Hyvinvointialuelain (611/2021) 115 §:n perustuen talousarvio ja -suunnitelma vuosille 2025 – 2027 tulee laatia siten, että talousarvio- ja suunnitelmakaudella mahdollisesti syntyvä alijäämä on katettu vuoden 2027 talousarviossa. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt mahdollinen alijäämä tilinpäätöksessä 2024 tulee olla lain mukaisesti katettuna vuoden 2027 tilinpäätöksessä, jotta hyvinvointialue välttää arviointimenettelyyn joutumisen. Valtiohallinnon asettamat lainsäädännön mukaiset reunaehdot ohjaavat ja määrittelevät Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen toiminnan ja talouden suunnittelua pitkällä aikavälillä.

Kustannusten kasvun taittamiseksi ja kertyneen alijäämän kattamiseksi lainsäädännön edellyttämällä tavalla Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on laatinut uudistusohjelman. Ohjelman periaatteet ja päälinjaukset hyväksyttiin aluevaltuustossa 12.12.2023. Valtuusto asetti uudistusohjelman vuosittaiseksi tuottavuustavoitteeksi 2 % suhteessa palvelutarpeen kasvuun sekä noin 300 miljoonan euron tuottavuustoimet vuosikymmenen loppuun mennessä. Aluevaltuusto hyväksyi tarkennetun uudistusohjelman toimialatason toimenpiteineen kokouksessaan 29.4.2024.

Uudistusohjelma 2023 - 2030 ja siinä määritellyt toimenpiteet edesauttavat asetettujen toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisessa.

6.2 Valtion ohjaus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut ovat tarkasti lainsäädännöllä säädettyt. Hyvinvointialue vastaa palvelujen järjestämisestä ja asukkaiden laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta. Hyvinvointialueiden rahoituksen on turvattava perustuslain edellyttämällä tavalla riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen. Lakiin on kirjattu myös velvollisuus kattaa kertynyt alijäämä enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Hyvinvointialueita ohjaa sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö ja valtionvarainministeriö. Hallitusohjelman mukaan hyvinvointialueiden ohjauksrakenteita kehitetään ja selkeytetään tällä hallituskaudella siten, että varmistetaan yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut, henkilöstön riittävyys, hillitään kustannusten nousua ja edistetään kustannusvaikutavuutta ottaen huomioon tarve säilyttää hyvinvointialueiden omistajuus omasta taloudestaan.

Hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi. Valtiovarainministeriön johdolla STM, SM ja VM sekä muut viranomaiset seuraavat ja arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta. Lakisääteisiä neuvottelumenettelyitä on tarkoitus selkiyttää ja neuvotteluille määritellään nykyistä selkeämmät tavoitteet.

Hyvinvointialueet käyvät vuosittain lainsäädäntöön perustuvat neuvottelut sosiaali- ja terveysministeriön, valtiovarainministeriön ja sisäministeriön kanssa hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvien tehtävien toteuttamisesta. Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteutumista. Niissä käsitellään hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Ministeriöt voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen ja valtion välisissä neuvotteluissa 22.3.2023 ja 27.11.2023 käsiteltiin talouden ja toiminnan tasapainottamista. Toimenpidesuosituksissaan valtioneuvosto esitti mm, että hyvinvointialueen on merkittävästi vauhditettava päätöksentekoa talouden tasapainottamiseksi sekä toiminnan ja palveluiden uudistamiseksi. Eri ministeriöiden antamat toimenpidesuosituksukset on esitetty alla. Hyvinvointialue ottaa suositukset huomioon talousarviota ja-suunnitelmaa laatiessaan.

Valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön suositukset:

- Alueen on merkittävästi vauhditettava päätöksentekoa talouden tasapainottamiseksi sekä toiminnan ja palveluiden uudistamiseksi.
- Alueen on kevennettävä palvelurakennetta ja -verkkoa sekä edelleen jatkettava digitaalisten palveluiden kehittämistä
- Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
- Alueen, Uudenmaan muiden järjestämisvastuullisten ja HUS-yhtymän täytyy tehdä yhteen sovitettua suunnitelmaa talouden tasapainottamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi mukaan lukien yhteinen investointisuunnittelu.
- Alueen on nopeutettava ja vahvistettava YTA-yhteistyötä.

Sisäministeriön suositukset:

- Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
- Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
- Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.

- Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastuslaitosten työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet yhdenvertaisen, laadukkaan ja kustannusvaikuttavan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle (laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 22 §). Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet ovat strategisia tavoitteita ja koskevat koko Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa. Hyvinvointialueiden tulee ottaa valtakunnalliset tavoitteet huomioon mm. toiminnan ja talouden muutosohjelmissaan.

6.3 Talousarvion valmistelu

Valtiovarainministeriö julkaisi hyvinvointialueiden ennakkolliset rahoituslaskelmat 29.4.2024 verkkosivuillaan osoitteessa <https://vm.fi/rahoituslaskelmat>. Ennakollisen laskelman mukaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoitus vuodelle 2025 on 1,199 miljardia euroa, joka sisältää arvion vuonna 2025 maksettavasta vuoden 2023 menoihin perustuvasta jälkikäteiskorvauksesta. Valtiovarainministeriö tarkentaa rahoituslaskelmia tarpeen mukaan syksyn aikana mm. valtiovarainministeriön kansantalousosaston tuottaman hyvinvointialueindeksiennusteen valmistumisen myötä.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue valmistelee talousarvion ja -suunnitelman ottaen huomioon valtakunnalliset tavoitteet ja suositukset. Talousarvio ja -suunnitelmakaudella 2025–2027 Vantaan ja Keravan hyvinvointialue vakauttaa toimintansa ja jatkaa palvelujen asiakaslähtöistä uudistamista hyvinvointistrategian linjausten pohjalta.

Hyvinvointialueen toiminnan ja talouden suunnittelua ohjaavana perustehtävänä on perustuslakisääteisten velvoitteiden ja peruspalvelujen turvaaminen hyvinvointialueen asukkaille.

Pitkän tähtäimen tavoitteena on alijäämän kattamisen lisäksi vahvistaa hyvinvointialueen taloutta siten, että investointien omarahoitusosuutta saadaan kasvatettua.

7 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvioesityksen käsittely

Aluevaltuuston on hyväksyttävä kunkin vuoden loppuun mennessä hyvinvointialueen talousarvio seuraavalle vuodelle sekä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Aluevaltuusto antaa evästyksiä talousarviovalmisteluun kevään ja syksyn talous- ja strategiaseminaareissaan.

Aluehallitus päätti kokouksessaan 13.6.2023 (170 §) talousarvio- ja -suunnitelman neuvottelukunnan asettamisesta jäljellä olevalle valtuustokaudelle 2023–2025. Talousarvio- ja -suunnitelman neuvottelukunnan tehtävänä on vastata talousarvioneuvotteluista aluehallituksen hyväksymässä talousarvion laadintaohjeessa määritellyn aikataulutuksen mukaisesti.

Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys julkaistaan aluevaltuustolle ja tiedotusvälineille 22.10.2024, minkä jälkeen käynnistyy valtuustoryhmien talousarvioesityksen käsittely. Valtuutetuilla ja valtuustoryhmillä on mahdollisuus tehdä talousarviota koskevia kirjallisia kysymyksiä

ja selvityspyyntöjä, joihin hyvinvointialue antaa vastaukset. Tämän jälkeen valtuustoryhmät voivat tehdä muutosesityksiä hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitykseen.

Kaikki muutosesitykset toimitetaan valtuustoryhmien arvioitavaksi ennen talousarvioneuvottelua täydennettynä mahdollisella esittelijän ehdotuksella. Arvioinnin tarkoituksena on, että selkeän kannatuksen saaneet esitykset voidaan hyväksyä suoraan osaksi talousarvioesitystä, ilman kannatusta jääneet muutosesitykset voidaan jättää pois neuvottelusta, ja neuvottelu kohdistuu jäljelle jääviin muutosesityksiin. Laskennassa valtuustoryhmien koolla painotetun suoran kannatuksen tai hylkäyksen raja on 55 % tai sitä enemmän kannatusta tai vastustusta saaneet muutosesitykset.

Aluehallitus käsittelee Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvioesityksen 2025 ja taloussuunnitelman 2025–2027 kokouksessaan 26.11.2024, ja päättäneen esittää, että aluevaltuusto hyväksyy sen kokouksessaan 9.12.2024.

Talousarvioprosessin tarkempi aikataulu on esitetty liitteessä yksi (1) sivulla 22.

7.1 Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet

Hyvinvointialueella on oltava strategia, jossa aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista (laki hyvinvointialueesta 611/2021, 41 §). Hyvinvointialueen strategiassa tulee ottaa huomioon asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen hyvinvointialueen tehtävälalla, palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat strategiset linjaukset, hyvinvointialueen tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet, omistajapolitiikka, henkilöstöpolitiikka sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Aluevaltuusto hyväksyi Vantaan ja Keravan hyvinvointialuestrategian 2023–2025 kokouksessaan 22.11.2023. Strategian valmistelussa panostettiin eri toimijoiden mahdollisuuteen osallistua hyvinvointialueen arvojen, mission ja strategisten tavoitteiden muotoiluun. Menetelminä hyödynnettiin mm. virtuaalista yhteiskehittämistä, työpajoja, haastatteluja ja kyselyjä.

Strategian näkökulmat ja tavoitteet sanoittavat hyvinvointialueen keskeiset tehtävät valtuustokaudelle. Vantaan ja Keravan hyvinvointialuestrategian näkökulmat ovat:

- vahvistamme hyvinvointia ja turvallisuutta,
- parannamme palveluja,
- arvostamme henkilöstöämme,
- toimimme yhdessä ja
- huolehdimme kestävästä taloudesta.

Hyvinvointialuestrategian etenemisestä raportoidaan aluehallitukselle ja -valtuustolle vuosittain vuosikatsauksen yhteydessä. Lain mukaan strategia tarkistetaan vähintään kerran aluevaltuuston toimikaudessa. Vantaan ja Keravan hyvinvointialuestrategian väliarviointi tehdään vuonna 2024.

Strategia konkretisoituu ja sitä toimeenpannaan talousarvion vuosittaisissa sitovissa toiminnan ja talouden tavoitteissa sekä toimialojen toimintasuunnitelmissa. Strategiaan perustuvat sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet hyväksytään talousarvion käsittelyn yhteydessä. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa (115 §). Esitykset Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tavoitteiksi vuodelle 2025 valmistellaan hyvinvointialuestrategian pohjalta osana

talousarviovalmistelua. Tavoitteet muodostavat hyvinvointialueen vuoden 2025 tuloskortin. Taloussuunnitelman 2025–2027 tavoitteita asetettaessa huomioidaan myös aluevaltuuston hyväksymän uudistusohjelman tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden parantamista tukevat toimenpiteet ja yleiset periaatteet.

Sitovien toiminnan ja talouden tavoitteiden etenemisestä raportoidaan aluehallitukselle osavuositarkastusten yhteydessä.

7.2 Riskien arviointi

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa hyvinvointialueen johtamisjärjestelmää sekä johtamisen välineitä. Niiden tavoitteena on edistää hyvää hallintoa ja laadukasta johtamista, uhkien ennaltaehkäisyä ja hallintaa, mahdollisuuksien ja vahvuuksien hyödyntämistä sekä toiminnan jatkuvaa kehittämistä ja tuloksellisuutta.

Hyvinvointialueesta annetun lain (Hyvinvointialuelaki 611/2021) 22 §:n 2 momentin 7. kohdan mukaan aluevaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet oli aiemmin sisällytetty osaksi hyvinvointialueen hallintosääntöä, ja kokouksessaan 11.9.2023 § 92 aluevaltuusto päätti hyväksyä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet omaksi dokumentikseen. Edelleen aluehallitus on kokouksessaan 13.12.2023 § 308 hyväksynyt tarkemmat sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat

Hyvinvointialueesta annetun lain 43 §:n 1 mom. 7 kohdan mukaan aluehallituksen tulee huolehtia hyvinvointialueen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Edelleen lain 119 §:n 1. mom. mukaan toimintakertomuksessa on annettava tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä ja 127 §:n 1 mom. 4 kohdan mukaan tilintarkastajan on tarkastettava, onko hyvinvointialueen sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Riskien arvioinnin tavoitteena on tunnistaa ja arvioida tilanteet, tapahtumat ja tapahtumaketjut, jotka voivat estää saavuttamasta asetettuja tavoitteita, uhata toiminnan jatkuvuutta, aiheuttaa henkilövahinkoja tai omaisuuteen kohdistuvia menetyksiä tai vaikuttaa negatiivisesti organisaation julkisuuskuvaan sekä maineeseen. Vuoden 2025 talousarvion laadinnassa tulee huomioida riskienhallinta osana tavoitteiden ja mittareiden asettamista. Lisäksi talousarvioon sisällytetään osuus koskien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä.

8 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa

Käyttötalousosassa kuvataan alueen ja toimialojen tehtävien perustelut sekä esitetään niitä koskevat määrärahat ja tuloarviot. Kuvauksessa huomioidaan hyvinvointialuestrategiassa ja toiminnallisissa tavoitteissa toimialan vastuulle kohdentuvat tavoitteet.

Talousarvion tuloslaskelmaosa sisältää kaikki toiminnan tulot ja menot. Se kertoo, miten hyvinvointialueen tulo-rahoitus kattaa palvelujen tuottamisesta aiheutuvat menot. Kokonaisrahoituksen riittävyyttä arvioidaan toiminta- ja vuosikatteen, sekä tilikauden tuloksen avulla. Vuosikate osoittaa sen tulo-rahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin.

Poistoissa ja arvonalentumisten erässä on yleensä yrityksen taseessa olevasta kalustosta ja rakennuksista tehdyt suunnitelman mukaiset poistot. Kun vuosikatteesta vähennetään poistot ja satunnaiset menot, saadaan tilikaudelle budjetoitujen tulojen ja menojen erotus eli tilikauden tulos, joka tilinpäätöksessä lisää tai vähentää omaa pääomaa. Tuloslaskelmakaava on määritelty kokonaisuudessaan asetuksessa 729/2021 (Valtioneuvoston asetushyvinvointialueen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista).

8.1 Toimialojen käyttötalous

Keskeisiä hyvinvointialueen suunnitteluun ja toimintaan vaikuttavia tekijöitä ovat alueen väestörakenne ja asukkaiden palvelutarpeet sekä näiden muutokset, lainsäädännön muutokset ja henkilöstön saatavuus. Hyvinvointialue on valtion rahoituksen ja ohjauksen piirissä, mikä on huomioitava talousarvion ja -suunnitelman valmistelussa.

Talousarviossa kuvataan hyvinvointialueen ja toimialojen tehtävät sekä esitetään niitä koskevat määrärahat ja tuloarviot. Talousarvion 2025 laadinnassa toimialat huomioivat hyvinvointialuestrategiassa ja talousarvion yhteydessä hyväksyttävien sitovien tavoitteiden luonnoksissa toimialan vastuulle kohdentuvat tavoitteet. Lisäksi toimialat ottavat valmistelussaan huomioon aluevaltuuston hyväksymän uudistusohjelman toimeenpanoa tukevat taloussuunnitelmakaudelle ulottuvat toimenpiteet.

Toimialojen osalta talousarviossa käytetään seuraavaa otsikointia:

1. Toimialan perustehtävä ja palvelutoiminnan kuvaus
2. Toimialan keskeiset tavoitteet ts-kaudella 2025–2027
3. Uudistusohjelman tuottavuutta ja kustannusvaikuttavuutta parantavien toimenpiteiden toteutus ta-vuonna 2025
4. Toimialan kehittämistoiminta ts-kaudella 2025–2026
5. Palvelutoiminnan seurantamittarit

Palvelutoiminnan seurantamittareina käytetään mahdollisuuksien mukaan kansallisella tasolla yhteisesti määriteltyjä ns. vähimmäistietosisältöjen mittareita.

8.2 Talousarvion sitovuus ja muutokset

Kun aluevaltuusto päättää talousarviosta, se määrittelee, mitkä ovat aluevaltuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet.

Lisäksi osa hyvinvointialueen talousarvion taloudellisista tavoitteista asetetaan sitoviksi aluehallitukseen tai aluevaltuustoon nähden. Sitovuus merkitsee sitä, aluevaltuuston päättämät tehtävät, sitovat tavoitteet ja niiden toteuttamiseen myönnetyt määrärahat ovat muutettavissa sitovuustasoltaan vain aluevaltuuston päätöksellä. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarviossa määritellyt sitovuustasot ovat hyvinvointialue ilman erikoissairaanhoidoa ja erikoissairaanhoido. Näiden osalta sitova erä on toimintakate. Tuloslaskelmaosan osalta sitovuustaso on vuosikate.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon palvelut toteutetaan pääosin HUS-yhtymän tuottamina. Valtio ei osoita HUS-yhtymälle suoraa kehysrahoitusta, vaan HUS-yhtymän jäsenet vastaavat yhtymän tehtävien rahoituksesta HUS-yhtymän perussopimuksessa, hallintosäännössä ja talousarviossa sovitulla tavalla. HUS-yhtymän talousarvio perustuu yhdessä jäsenten kanssa valmisteltuun raamiin, josta päättää HUS-yhtymäkokous. HUS-yhtymän raamin Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen maksuosuuden on tarkoitus kattaa HUS-yhtymän järjestämisvastuulle kuuluvat erikoissairaanhoidon palvelut kokonaisuudessaan. Raamin ylitykset edellyttävät aina sopeutusta hyvinvointialueen perustason palveluista tai vaihtoehtoisesti lisärahoituksen hakemista valtiolta. Talousarviovalmistelun yhteydessä pyritään varmistamaan, että HUS-yhtymän raamivalmistelussa huomioidaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen taloudellinen tilanne ja pitkän aikavälin taloussuunnittelu. Lopullisessa erikoissairaanhoidon laskutuksessa kunkin jäsenen maksuosuudet tasataan tilikauden lopussa toteutuneen käytön mukaisesti.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosäännön 32 §:n mukaisesti hyvinvointialuejohtajan toimivaltaan kuuluu päättää talousarviovuoden aikana tapahtuvista tulo- ja menomäärärahojen siirroista talousarvion sitovuustasojen sisällä.

8.3 Henkilöstösuunnittelu osana talousarviovalmistelua

Henkilöstösuunnittelulla edistetään hyvinvointialueen palvelujen järjestämistä. Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön pysyvyys, uudistumista tukevan osaamisen kehittäminen ja riittävän työvoiman turvaaminen.

Henkilöstösuunnittelu on osa toiminnan ja talouden johtamista. Henkilöstöresurssien oikealla kohdentamisella ja osaamisen kehittämisellä voidaan vaikuttaa tuottavuuteen, tukea strategisten tavoitteiden saavuttamista ja ennakoida henkilöstömenoja. Hyvinvointialueen henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa määritellään talousarviovuoden sekä suunnitelmavuosien henkilöstön määrän, rakenteen ja osaamisen kehittämisen tarpeet.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma on vuosittain laadittava lakisääteinen suunnitelma. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma perustuu lakiin työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella (449/2007, 631/2021). Henkilöstö- ja

koulutussuunnitelmaan tulee sisällyttää ne periaatteet, joiden mukaan työnantaja hankkii henkilöstölleen työsopimuslain mukaista työllistymistä edistävää valmennusta ja koulutusta. Lain 631/2021 mukaisesti henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa tulee kiinnittää huomiota osatyökykyisten työllistämisen periaatteisiin ja joustaviin työaikajärjestelyihin.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarviovuoden 2025 ja suunnitelmavuosien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman taloudellinen raami on tiukka. Ensisijaisesti kaikki uudet vakanssilisäysesitykset arvioidaan nykyisen henkilöstörakenteen kautta. Käytännössä ensin selvitetään nykyinen henkilöstörakenne ja sen vastaavuus palvelutarpeeseen, jonka pohjalta tehdään tarpeelliset muutokset rakenteeseen.

Henkilöstömenojen kasvua ohjaavat valtakunnalliset palkankorotukset, palkkojen yhteensovittaminen (harmonisointi), paikalliset palkkaratkaisut henkilöstön sitoutumisen ja saatavuuden parantamiseksi sekä talousarviossa 2024 hyväksytyt henkilöstölisäykset. Valtakunnallisen palkkaratkaisun myötä henkilöstön palkkakustannukset nousivat hyvinvointialueilla vuonna 2023 keskimäärin 6,13 % ja vuonna 2024 keskimäärin 4,15 % (Kuntatyönantajat). Taloussuunnitelmavuosien sopimuskorotuksia ja kustannusvaikutuksia ei tiedetä tässä vaiheessa sopimuskauden päättyessä 30.4.2025.

8.3.1 Henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelman laatiminen

Talousarviovuoden henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnittelun perustana ovat toimialojen vuoden 2024 henkilöstösuunnitelman mukainen vakanssimäärä ja toimialakohtaiset keskipalkat.

Nykyisen henkilöstörakenteen arvioinnilla ja tarvittavilla toiminnallisilla muutoksilla varaudutaan vastaamaan talousarviovuoden ja suunnitelmakauden henkilöstömäärän kasvutarpeisiin. Henkilöstörakennetta arvioitaessa tarkastellaan mm. toimialojen täyttämättä olevat tehtävät, nykyisen tehtävarakenteen ja osaamisen vastaavuus palvelutarpeeseen, henkilöstön määrääikaisuuksien perusteet sekä otetaan huomioon osatyökykyiset. Palvelutarpeen ja toimintaympäristön muutokset vaikuttavat henkilöstörakenteeseen ja tarpeellisia rakenteen muutoksia tehdään hyödyntäen jo olemassa olevat vakanssit. Edellä kerrotun työn jälkeen arvioidaan, onko tarvetta vakanssilisäyksille. Toimialoille toimitetaan tarkennetut ohjeet talousarvioaikataulun puitteissa. Lähtökohtaisesti vuosille 2025-2026 vakanssilisäyksiä ei tehdä, vaan palvelutarpeen kasvusta johtuvat henkilöstölisäykset suunnitellaan niin, että ne voidaan kattaa toiminnan tehostamisella, toimialojen välisillä henkilöstösiirroilla ja muilla toimilla.

8.3.2 Koulutussuunnitelman laatiminen

Koulutussuunnittelulla edistetään henkilöstön osaamisen kehittämistä, varautumista muutoksiin sekä ohjataan osaamisen kehittämistä. Toimialakohtaisen koulutussuunnitelman tekemistä ohjaavat hyvinvointialueen strategiset tavoitteet, uudistusohjelma ja muutokset toimintaympäristössä. Koulutussuunnitelmassa tunnistetaan henkilöstön osaamisen kehittämisen tarpeet ja niistä koostetaan toimialatasoinen koulutussuunnitelma.

9 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen investointiosa

Talousarvion investointiosa perustuu investointisuunnitelmaan. Investointisuunnitelman laatimisessa noudatetaan valtioneuvoston julkaisemaa opasta hyvinvointialueiden investointisuunnitelman laadintaan.

Investointisuunnitelma sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista. Lisäksi se sisältää tiedot toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista. Myös muita kokonaisuuksia koskevista investoinneista esitetään tiedot (esim. laitteet, kalusto, tieto- ja viestintäteknisiä ratkaisuja koskevat investoinnit). Investointisuunnitelma sisältää kuvauksen investointien rahoittamisesta pitkäaikaisilla lainoilla, omaisuuden luovutuksilla, kertyneillä rahavaroilla ja/tai investointeihin kohdistuneilla tuilla.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vuosien 2026–2029 investointisuunnitelma laaditaan siten, että sosiaali- ja terveystaloudet ja pelastustoimi laativat omat osasuunnitelmansa.

Osasuunnitelmat tehdään rahoittajan toimittamaan lomakepohjaan, jotta tiedot olisivat mahdollisimman vakiomuotoisia. Investointisuunnitelma eritellään lisäksi hankkeittain samalla tarkkuudella, kuin se esitetään aluevaltuustolle. Investointisuunnitelmasta tulee käydä ilmi hankkeen sisältö, syy hankkeen toteuttamiselle, hankkeen vaikutukset toimintaan sekä hankkeen toteuttamisesta aiheutuvat menot.

Investointien rahoittaminen edellyttää pitkäaikaisen lainan nostamista, mutta hyvinvointialueella kartoitetaan myös muita rahoitusvaihtoehtoja, kuten mahdollisuuksia investointitukien hakemiseen.

Vuosien 2026–2029 investointisuunnitelman aikataulu on seuraava: marraskuussa 2024 hyvinvointialue ja ministeriöt käyvät ohjausneuvotteluissa yhdessä läpi hyvinvointialueen alustavan investointisuunnitelman. Aluevaltuusto hyväksyy investointisuunnitelman vuosille 2026–2029 talousarvion 2025 hyväksymisen yhteydessä. Lopullinen investointisuunnitelmaesitys toimitetaan ministeriöille (valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö) viimeistään 31.12.2024. Keväällä 2025 valtioneuvosto päättää julkisen talouden suunnitelman yhteydessä hyvinvointialueiden lainanottovaltuuden määrät, jonka jälkeen hyvinvointialueilla on vielä mahdollisuus tarkentaa vuosien 2026–2029 investointisuunnitelmaa. Tämän jälkeen toimivaltaiset ministeriöt päättävät investointisuunnitelmaa koskevan esityksen hyväksymisestä tai hyväksymättä jättämisestä.

Hyvinvointialueen tulee käyttää valtakunnallisen toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksen (Maakuntien tilakeskus Oy) ylläpitämää yhteistä tilatietojärjestelmää (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 21 §). Kyseinen järjestelmä on toimitilainvestointien valmistelussa hyödynnettävä Modulo-tilatietojärjestelmä, joka sisältää tiedot hyvinvointialueen hallintaan tulevista toimitiloista, niiden laajuudesta ja tilakustannuksista.

Investointisuunnitelman valmistelun lähtökohtana on, että toimitilainvestointiesitykset perustuvat pitkän aikavälin palveluverkkosuunnitelmaan. Palveluverkkosuunnitelmassa sovitetaan yhteen toimialojen tilatarpeita ja kehitetään hyvinvointialueen palveluverkkoa vastaamaan väestömäärän kasvun aiheuttamaan palvelutarpeen lisääntymiseen ja muihin muutostekijöihin, kuten digitalisaatioon ja teknologian ja toimintamallien kehittymiseen. Vantaan ja Keravan palveluverkkosuunnitelma vuosille 2024-2034 on hyväksytty aluehallituksessa 16.4.2024 ja aluevaltuustossa keväällä 2024. Palveluverkkosuunnitelmaa arvioidaan ja tarvittaessa päivitetään valtuustokausittain hyvinvointialuestrategian hyväksymisen yhteydessä ja sitä hyödynnetään talousarviovalmistelussa ja investointisuunnittelussa

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue suunnittelee investoinnit taloudellisesti kestävästi siten, että niihin käytettävissä oleva rahoitus riittää. Investointien valmistelussa huomioidaan valtakunnalliset strategiset tavoitteet, muiden hyvinvointialueiden vastaavat suunnitelmat ja väestön palvelutarpeet.

10 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rahoitusosa

Talousarvion ja -suunnitelman rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Hyvinvointialueen tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta kuvataan rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa hyvinvointialueen rahoituksen riittävyyttä. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulorahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan.

Rahoituslaskelman laadinnassa käytettävästä kaavasta säädetään valtioneuvoston asetuksella hyvinvointialueen tilinpäätöksestä esitettävistä tiedoista (729/2021). Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvioon ja -suunnitelmaan 2025–2027 sisällytettävä rahoituslaskelma laaditaan laadittu erillislaskelmana noudattaen valtioneuvoston asetuksen mukaista kaavaa.

Rahoituslaskelma perustuu tuloslaskelman eriin ja taseen erien muutoksiin. Rahoituslaskelmassa rahavirrat jaetaan toiminnan, investointien, ja rahoituksen rahavirtoihin. Rahoituslaskelma ja sen liitetiedot täydentävät tuloslaskelman, taseen ja niiden liitetietojen antamaa kuvaa tulorahoituksesta, investoinneista, antolainauksesta, lainakannan muutoksista sekä muista maksuvalmiuden muutoksista.

Toiminnan rahavirta: Rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan rahavirtoja kuvaavat vuosikate tuloslaskelman mukaisena sekä vuosikatteen jälkeen esitettävät satunnaiset erät. Lisäksi esitetään tulorahoituksen korjauserät.

Investointien rahavirta: Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyvien vastaavien aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä sijoitusten osakkeisiin ja osuuksiin käytettyjä varoja tilikauden aikana. Investointien rahavirrassa menona näkyy investointimenot ja tulona rahoitusosuudet investointimenoihin sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot.

Rahoituksen rahavirta: koostuu antolainojen, lainakannan, oman pääoman ja muista maksuvalmiuden muutoksista. Lainakannan muutoksessa on arvio siitä, paljonko hyvinvointialue ottaa pitkäaikaista lainaa talousarviovuonna ja paljonko pitkäaikaisia lainoja lyhennetään.

LIITE 1. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvioprosessin aikataulu vuodelle 2025

Huhtikuu		
VM:n määrärahakehys 2025(-2027) hyvinvointialueelle (talousarvion valmistelukehys)	Ma	29.4.
Toukokuu		
Aluehallitus hyväksyy talousarvion laadintaohjeen	Ti	14.5.
Aluevaltuuston talous- ja strategiaseminaari	To-Pe	23.-24.5.
Elokuu		
VM:n määrärahakehys 2025(-2027) hyvinvointialueelle (talousarvion valmistelukehys)		
Syyskuu		
Aluevaltuuston talous- ja strategiaseminaari	Ma	23.9.
Loka-marraskuu		
Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesityksen julkaiseminen (aluevaltuusto + tiedotusvälineet)	Ti	22.10.
Aluehallituksen kokous: hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys merkitään tiedoksi	Loka-marraskuu	
Aluehallituksen seminaari	Loka-marraskuu	
Valtuustoryhmien talousarviota koskevat selvitykset ja neuvottelut		
Valtuutettujen ja valtuustoryhmien kirjallisten kysymysten ja selvityspyyntöjen viimeinen jättöaika	Ma	28.10. klo 10
Hyvinvointialueen vastaukset valtuutettujen ja valtuustoryhmien kirjallisiin kysymyksiin ja selvityspyyntöihin	Pe	1.11.
Valtuustoryhmät palauttavat hyvinvointialueen valmisteluun kootusti omat muutosesityksensä talousarvioesitykseen	Ke	6.11. klo 15
Hyvinvointialueen kooste muutosesityksistä aluehallituksen pöytäkunnalle ja valtuustoryhmien puheenjohtajille kannanottoja varten	Ma	11.11.
Aluevaltuustoryhmien kannanotot muutosesityksiin HVA:lle	To	14.11. klo 10
Äänestystulokset valmiina ja toimitettuna ryhmille viimeistään lauantaina klo 12	La	16.11. klo 12
Talousarvio- ja taloussuunnitelman neuvottelu (aluehallituksen pöytäkunta ja valtuustoryhmien puheenjohtajat)	Ti	19.11.
Aluehallituksen talousarviokokous, TS-esitys 2025–2027	Ti	26.11.
Joulukuu		
Aluevaltuuston talousarviokokous: TS 2025-2027 (ml. investointisuunnitelma) aluevaltuustossa hyväksyttynä	Ma	9.12.
Investointisuunnitelmaa 2026-2029 koskevan esityksen toimittaminen ministeriöille (STM, SM ja VM)	Su	31.12.